

ด่วนที่สุด

ที่ มท ๐๓๐๙.๘/๑๖๙๕๙

๑๙ สิงหาคม ๒๕๖๓

สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี
รหัสเรื่อง : ส33814 กพต
วันที่ : ๘9139/63
วันที่ : 24 ส.ค. 63 เวลา : 9:00

กระทรวงมหาดไทย
ถนนอัษฎางค์ กทม. ๑๐๒๐๐

เรื่อง ข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (เรื่อง สิทธิและสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีขอให้ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล รวมทั้งที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูหรือมานิ)

เรียน เลขาธิการคณะรัฐมนตรี

กพต. รับที่ 31.2
วันที่ 24 ส.ค. 2563
เวลา 9.12

- อ้างถึง ๑. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๘๔๔๐ ลงวันที่ ๑๘ มีนาคม ๒๕๖๓
๒. หนังสือกระทรวงมหาดไทย ด่วนที่สุด ที่ มท ๐๓๐๙.๘/๙๔๗๐ ลงวันที่ ๑๘ มิถุนายน ๒๕๖๓
๓. หนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ด่วนที่สุด ที่ นร ๐๕๐๕/๑๙๗๒๒ ลงวันที่ ๒๙ มิถุนายน ๒๕๖๓

ตามหนังสือที่อ้างถึง สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีแจ้งว่า รายงานสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการตามข้อเสนอแนะมาตรการหรือแนวทางในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน (เรื่อง สิทธิและสถานะบุคคลของกลุ่มชาติพันธุ์ กรณีขอให้ตรวจสอบและแก้ไขปัญหาสถานะบุคคล รวมทั้งที่อยู่อาศัยและที่ดินทำกินของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูหรือมานิ) ของกระทรวงมหาดไทยยังมิได้เป็นการสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการในภาพรวมที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีต่อไปได้ จึงเห็นควรที่กระทรวงมหาดไทยรับเรื่องนี้ไปพิจารณาร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อจัดทำรายงานสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการในภาพรวมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อความชัดเจนก่อนที่จะนำเสนอคณะรัฐมนตรีพิจารณาและแจ้งคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติต่อไป และเพื่อให้เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ (เรื่อง แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการดำเนินการตามข้อเสนอแนะขององค์การอิสระและแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับผู้ด้อยโอกาส รายงานและข้อสังเกตของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ) ความละเอียดแจ้งแล้ว นั้น

กระทรวงมหาดไทยได้ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ กรกฎาคม ๒๕๖๒ โดยรวบรวมผลการดำเนินการของกระทรวงที่เกี่ยวข้องมาสรุปผลการพิจารณาหรือผลการดำเนินการในภาพรวมในเรื่องดังกล่าว ดังนี้

๑. ด้านสถานะบุคคลและสัญชาติ

การแก้ไขปัญหारे่อง สถานะบุคคลและสัญชาติของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกูหรือมานิ ได้มีแนวทางปฏิบัติเช่นเดียวกับกรณีคนไทยที่ตกหล่นทางทะเบียนราษฎร โดยการแจ้งเกิดหรือการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านตามกฎหมายว่าด้วยการทะเบียนราษฎร ซึ่งการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้าน ทร.๑๔ จะเป็นกรณีสำหรับคนที่ไม่ได้เกิดในท้องที่อำเภอที่อาศัยอยู่ปัจจุบัน โดยปฏิบัติตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางว่าด้วยการจัดทำทะเบียนราษฎร พ.ศ. ๒๕๓๕ ข้อ ๙๓ (กรณีตกสำรวจการสำมะโนประชากรเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๕) หรือข้อ ๙๗ (กรณีผู้ขอเพิ่มชื่อไม่มีเอกสารราชการ) ส่วนคนที่เกิดในท้องที่อำเภอที่อาศัยอยู่ปัจจุบันให้ใช้วิธีการแจ้งการเกิดตามระเบียบสำนักทะเบียนกลางฯ ข้อ ๕๒ (กรณีเด็กเกิดในบ้าน) ข้อ ๕๔ (กรณีเด็กเกิดนอกบ้าน) หรือข้อ ๕๗ (กรณีแจ้งเกิดเกินกำหนด) หรือจะใช้วิธีการเพิ่มชื่อในทะเบียนบ้านดังกล่าวข้างต้นก็ได้

การดำเนินการเพิ่มชื่อหรือการแจ้งเกิดสำหรับกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่อยู่ในบริเวณเทือกเขาสันกาลาศรี นั้น จะต้องเพิ่มประเด็นการตรวจสอบว่าชาวชาวกะเหรี่ยงนั้นเป็นผู้ที่เข้ามาจากประเทศมาเลเซียหรือไม่ ซึ่งหากปรากฏว่าเป็นกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่เคยอยู่ในประเทศมาเลเซีย นายทะเบียนไม่อาจดำเนินการเพิ่มชื่อในสถานะเป็นผู้มีสัญชาติไทยแต่จะต้องใช้วิธีการจัดทำทะเบียนประวัติเป็นบุคคลที่ไม่มีสถานะทางทะเบียน

๒. ด้านสาธารณสุข

๒.๑ กลุ่มชาติพันธุ์หรือกลุ่มชาวกะเหรี่ยงที่ได้รับการพิสูจน์ยืนยันสถานะบุคคลและได้รับสัญชาติไทยสามารถยื่นคำขอลงทะเบียนสิทธิในหลักประกันสุขภาพได้ที่โรงพยาบาลของรัฐใกล้บ้าน เพื่อเข้าสู่ระบบสิทธิหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

๒.๒ สำหรับบุคคลที่ยังไม่ได้ลงรายการสัญชาติไทยแต่มีเลขประจำตัว ๑๓ หลักเรียบร้อยแล้ว สามารถเข้าถึงสิทธิขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข โดยการขึ้นทะเบียนสิทธิตามเงื่อนไขการขึ้นทะเบียนตามเลขประจำตัวประชาชนของกลุ่มเป้าหมาย ตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ ๒๓ มีนาคม ๒๕๕๓ วันที่ ๒๐ เมษายน ๒๕๕๔ หรือ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๖๓ เรื่อง การให้สิทธิ (คืนสิทธิ) ขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุขกับบุคคลที่มีปัญหาสถานะและสิทธิเพิ่มเติม โดยยื่นคำขอลงทะเบียนที่โรงพยาบาลสังกัดสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งครอบคลุมบริการด้านการเสริมสร้างสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสมรรถภาพ

๓. ด้านการส่งเสริมอาชีพ ที่อยู่อาศัย และที่ดินทำกิน

๓.๑ กลุ่มที่ได้รับการเพิ่มชื่อเป็นบุคคลสัญชาติไทย หากมีความประสงค์ที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม สามารถขอรับการสนับสนุนและส่งเสริมความรู้ด้านการผลิต การจัดการผลผลิตทางการเกษตร รวมถึงการขอรับการจัดสรรที่ดินทำกิน ภายใต้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม นอกจากนี้จะได้รับการพิจารณาเพื่อการอยู่อาศัยและทำกิน ดังนี้

(๑) การอยู่อาศัยและทำกินภายในเขตป่าอนุรักษ์

- พระราชบัญญัติอุทยานแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ตามมาตรา ๖๔ กำหนดให้ประชาชนสามารถอยู่อาศัยและทำกินได้อย่างเกื้อกูลธรรมชาติ และมาตรา ๖๕ ให้กำหนดพื้นที่เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาล ซึ่งจะต้องเป็นอุทยานแห่งชาติที่ประกาศก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ

- พระราชบัญญัติสงวนและคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. ๒๕๖๒ ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าและเขตห้ามล่าสัตว์ป่า ตามมาตรา ๑๒๑ กำหนดพื้นที่เพื่อให้ประชาชนสามารถอยู่อาศัยและทำกินได้อย่างเกื้อกูลธรรมชาติ ที่ประกาศก่อนพระราชบัญญัติฉบับนี้มีผลใช้บังคับ และมาตรา ๕๗ กำหนดพื้นที่เพื่อให้ประชาชนสามารถใช้ประโยชน์จากทรัพยากรเกิดใหม่ทดแทนได้ตามฤดูกาล ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า โดยไม่มีการกำหนดเงื่อนไขในการบังคับใช้ สำหรับพื้นที่เขตห้ามล่าสัตว์ป่าให้นำเอาความตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๖๖ ประกอบมาตรา ๖๘ มาใช้ดำเนินการ

(๒) การอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ ได้ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ โดยมีโครงการจัดการทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ โดยการตรวจสอบและรังวัด แปลงที่ดินของราษฎรที่ครอบครองอย่างต่อเนื่อง แยกเป็นพื้นที่อยู่ในข่ายอนุญาตได้และพื้นที่ไม่อยู่ในข่ายอนุญาต และดำเนินการภายใต้คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ (คทช.) มีการอนุญาตให้เข้าทำประโยชน์ในที่ดินของรัฐเป็นกลุ่มหรือชุมชน (ในรูปแบบแปลงรวม) เรียกชื่อว่า “การจัดที่ดินทำกินให้ชุมชน” ต่อมาคณะรัฐมนตรี ได้มีมติเมื่อวันที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๖๑ เห็นชอบในหลักการกรอบมาตรการแก้ไขปัญหาการอยู่อาศัยและทำกินในพื้นที่ป่าไม้ (ทุกประเภท)

๓.๒ กลุ่มที่ยังไม่ได้รับการเพิ่มชื่อเป็นบุคคลสัญชาติไทย หากมีความประสงค์ที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรม สามารถขอรับคำแนะนำหรือข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการทำการเกษตร แต่ไม่สามารถขอรับการจัดสรรที่ดินทำกินได้ เนื่องจากไม่อยู่ภายใต้พระราชบัญญัติการปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรม พ.ศ. ๒๕๑๘ และที่แก้ไขเพิ่มเติม

๔. ด้านการศึกษา

๔.๑ รัฐจัดการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทยตามมติคณะรัฐมนตรีวันที่ ๕ กรกฎาคม ๒๕๔๘ โดยขยายโอกาสทางการศึกษาแก่บุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทยรวมกลุ่มชาติพันธุ์ ให้ทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทยสามารถเข้าเรียนได้ โดยไม่จำกัดระดับ ประเภท หรือพื้นที่การศึกษา ทั้งการรับเข้าเรียน ลงทะเบียนนักเรียน นักศึกษา และการออกหลักฐานทางการศึกษา พร้อมทั้งจัดสรรงบประมาณอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวให้แก่สถานศึกษาที่จัดการศึกษาให้แก่กลุ่มบุคคลที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย

๔.๒ ออกระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยหลักฐานในการรับนักเรียน นักศึกษาเข้าเรียนในสถานศึกษา พ.ศ. ๒๕๔๘ และประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง “การรับนักเรียน นักศึกษาที่ไม่มีหลักฐานทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย” ลงวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๖๒ เพื่อเปิดโอกาส และขยายโอกาสทางการศึกษาให้กับบุคคลที่ไม่มีหลักฐานทางทะเบียนราษฎร หรือไม่มีสัญชาติไทย รวมทั้งกลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงการศึกษา และได้รับสิทธิโอกาสและความเสมอภาคทางการศึกษาให้เท่าเทียมกัน

๔.๓ ได้พัฒนา “ระบบกำหนดรหัสประจำตัวผู้เรียนเพื่อเข้ารับบริการการศึกษาสำหรับผู้ไม่มีหลักฐานทางทะเบียน (ระบบ G)” เพื่อใช้ในการออกรหัสประจำตัวนักเรียน/นักศึกษา (รหัส G) ให้แก่นักเรียนที่ไม่มีสถานะทางทะเบียนราษฎรหรือไม่มีสัญชาติไทย

๕. ด้านวัฒนธรรม

๕.๑ การศึกษาทำความเข้าใจวิถีชีวิต และวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิ ด้วยวิธีการทางมานุษยวิทยา ปัจจุบันวิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิ แบ่งออกเป็น ๓ ลักษณะ คือกลุ่มที่มีวิถีดั้งเดิม มีชีวิตและอาศัยอยู่ในป่า, กลุ่มกึ่งสังคมชุมชน มีการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตจากดั้งเดิม มีการติดต่อสัมพันธ์กับคนภายนอกและกลุ่มตั้งถิ่นฐานถาวร เป็นกลุ่มที่มีลักษณะของการดำรงอยู่ที่ตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนถาวรมากขึ้น ด้วยสภาพและลักษณะของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิที่มีการเปลี่ยนแปลงหลากหลายตามบริบทพื้นที่อยู่อาศัย จึงเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องมีการศึกษาเพื่อทำความเข้าใจกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิอย่างเป็นพลวัตที่จะนำไปสู่การมีความรู้ ความเข้าใจ บริบทการดำรงอยู่และวิถีที่เปลี่ยนแปลงของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิมากขึ้น

๕.๒ การส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิ ภายใต้การขับเคลื่อนการจัดทำร่างพระราชบัญญัติส่งเสริมและอนุรักษ์วิถีชีวิตกลุ่มชาติพันธุ์ พ.ศ. ... ตามแผนปฏิรูปประเทศด้านสังคม มีศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร (องค์การมหาชน) เป็นหน่วยงานประสานงานหลัก กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิ ถือเป็นหนึ่งกลุ่มชาติพันธุ์ในประเทศไทย ที่มีวิถีชีวิต วัฒนธรรมที่เป็นอัตลักษณ์ของตนอย่างชัดเจน ขณะเดียวกันยังเป็นกลุ่มที่อยู่ในสถานะเปราะบางที่เสี่ยงต่อการสูญเสียอัตลักษณ์และวัฒนธรรม จึงมีเป้าหมายที่จะช่วยผลักดันและส่งเสริมให้กลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิสามารถดำรงชีวิตตามวิถีวัฒนธรรมดั้งเดิมของตนได้อย่างมีคุณค่าและศักดิ์ศรี

๖. ข้อสรุปในภาพรวม

ผลการดำเนินการในภาพรวมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในเรื่องการส่งเสริม และคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวกู๋หรือมานิ ปรากฏว่า มีการดำเนินการในมาตรการต่างๆ ตามระเบียบกฎหมาย ของหน่วยงานที่จะพัฒนาส่งเสริม ให้มีชีวิตที่ดีขึ้น ได้รับสิทธิสวัสดิการที่พึงมีพึงได้อย่างสมเกียรติ และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ สามารถที่จะพัฒนาศักยภาพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ภูมิปัญญาของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งเมื่อได้รับการพัฒนาสถานภาพจนเป็นคนไทยแล้ว ก็จะได้รับสิทธิสวัสดิการ การคุ้มครองส่งเสริมจากรัฐในเรื่องสิทธิสวัสดิการเหมือนคนไทยทั่วไปทุกประการ ในส่วนที่ยังไม่ได้รับการพัฒนาสถานภาพเป็นคนไทย ก็จะได้รับสิทธิสวัสดิการ การคุ้มครองส่งเสริมจากรัฐ โดยเฉพาะสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตได้อย่างเหมาะสม อาทิ เช่น สิทธิในการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักร การรักษาพยาบาล การศึกษา การส่งเสริมอาชีพที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ในด้านต่างๆ เป็นต้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาดำเนินการต่อไป

ขอแสดงความนับถือ

พลเอก

(อนุพงษ์ เผ่าจินดา)

รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

กรมการปกครอง

สำนักบริหารการทะเบียน

ส่วนสัญชาติและการทะเบียน

และบัตรประจำตัวบุคคลผู้ไม่มีสัญชาติไทย

โทร. ๐-๒๙๔๑-๗๓๓๓

โทรสาร ๐-๒๙๐๖-๙๒๑๗